

Position Paper Kabinetsvisie Waterstof en Groen Gas

Vooraf

Wij waarderen het dat we in de gelegenheid worden gesteld om een Position Paper op te stellen naar aanleiding van de kabinetsvisie Waterstof en de Routekaart Groen Gas. Enkele weken geleden hebben we samen met drie van onze aandeelhoudende gemeenten (De Wolden, Staphorst en Hardenberg) gesproken met het Ministerie van Economische Zaken over de Routekaart Groen Gas. Deze Position Paper stellen we dan ook op, samen met deze drie gemeenten.

Routekaart Groen Gas

RENDO werkt als netbeheerder in Zuid Drenthe en in Noord Overijssel. Het gaat dan vooral om landelijk, uitgestrekt gebied. Enkele jaren geleden hebben we al als strategie bepaald om in 2030 nog slechts duurzame gassen te distribueren. Dit hebben we onderzocht en onderbouwd. In onze regio zijn voldoende afval- en reststromen biomassa beschikbaar voor de productie van groen gas. Heden bedraagt het percentage duurzame gassen in ons netwerk al 9%, dit loopt de komende jaren verder op. Gemeenten als Hoogeveen en Coevorden in Drenthe zijn feitelijk al een groot gedeelte van het jaar van het fossiele gas af. We zijn dan ook content met de voorliggende "Routekaart Groen Gas" en de steeds prominenter rol voor duurzame gassen binnen de energietransitie. We willen een aantal aandachtspunten voor de verdere uitwerking benoemen:

- ***Stuur met gericht instrumentarium op het stimuleren van productieverhoging, aanvullend op SDE***
Gezien de gevraagde en grote rol van groen gas binnen de energietransitie, is het belangrijk dat de productie wordt verhoogd. Uit gesprekken met mogelijke investeerders, blijkt dat er behoefte is aan gerichte instrumenten en ondersteuning die tot productieverhoging leiden. De huidige SDE regeling biedt te weinig aanknopingspunten voor de verhoging van de productie van groen gas.
- ***Faciliteer en respecteer de voorwaarden voor draagvlak voor lokale productie***
Draagvlak en betaalbaarheid zijn wezenlijke onderdelen van de energietransitie. Dit geldt voor zonne- en windparken, maar ook voor groen gas. Voor lokale en regionale initiatieven (van onderop) is het belangrijk dat revenuen ook daadwerkelijk in de regio blijven: "lokaal geproduceerd, lokaal geconsumeerd en lokaal geprofiteerd". Het kan niet de bedoeling zijn dat, door een systematiek van certificaten, in Drenthe en Overijssel geproduceerd groen gas elders wordt ingezet, waarbij men daar eigenlijk gewoon fossiel gas blijft gebruiken.
- ***Duidelijkheid over allocatie***
De in de routekaart voorgestelde aanpak – eerst productie opschalen, daarna nadenken over allocatie – leidt er toe dat plattelandsgemeenten onzekerheid ervaren ten aanzien van de productie van hernieuwbare gassen. Je gaat ook geen moestuin aanleggen als je nog geen zekerheid hebt of je de groenten wel zelf mag opeten. Voor de productie van hernieuwbare gassen geldt hetzelfde. Wij vragen daarom om zo snel mogelijk duidelijkheid te verschaffen over de allocatie van groen gas.
- ***Neem groen gas meteen mee als alternatief voor fossiele energie***
Volgend jaar moet per wijk en kern in iedere gemeente een warmtevisie worden gemaakt. Om in het landelijk gebied stappen te kunnen maken binnen de energietransitie, is het van belang dat groen gas direct als alternatief voor fossiele energie wordt meegenomen. Op veel plekken in Drenthe en Overijssel is het elektriciteitsnet vol, het duurt nog jaren alvorens er weer op grote schaal duurzame elektriciteit kan worden getransporteerd. Hiernaast is gebleken dat een warmtenet in het landelijk gebied (schaal en afstanden) niet rendabel is (lagere energievraagdichtheid).

- **Creëer ruimte op het volle elektriciteitsnet**

Een aantal vergisters in ons werkgebied produceert elektriciteit in plaats van groen gas. Het is interessant om te onderzoeken in hoeverre de productie van elektriciteit omgezet kan worden naar groen gas. Hiermee wordt de productie van groen gas verhoogd en er komt meer ruimte op het volle elektriciteitsnet.

- **Blijf ruimte geven aan innovatieve “bottomup”-werkwijzen**

Energietransitie gaat gepaard met innovatie in techniek, maar ook met innovatie in de wijze waarop we resultaten boeken. Het is belangrijk, ook in de verdere uitwerking van de routekaart, dat er ruimte is en blijft voor “innovatieve samenwerkingsverbanden van onderop”. Het kan daarbij helpen als het Rijk een expertpool beschikbaar stelt met procesmanagers en inhoudelijke kennis. Gedachte is dat deze experts lokale initiatieven kunnen ondersteunen in het proces van goed idee tot de daadwerkelijke realisatie – met minimaal 50% lokaal eigendom als uitgangspunt. Een andere optie kan zijn om een specifieke subsidie te verstrekken aan gemeenten die lokale groen gas initiatieven willen ondersteunen. De LEI (lokale energie initiatieven) subsidie van de provincie Overijssel kan daarbij als voorbeeld dienen.

Kabinetsbrief Waterstof

In de Kabinetsbrief wordt gesproken over een voortvarende ontwikkeling van waterstof en volgt een heldere en toekomstgerichte uiteenzetting van de waterstofvisie. Wij onderschrijven dit, waterstof wordt een wezenlijk onderdeel van het energiesysteem. Er bestaat zeker ook onzekerheid, vooral over inzet van pure waterstof in de bebouwde omgeving. Om het toekomstperspectief van deze inzet te bepalen zijn pilot en experimenten nu al nodig en essentieel om deze toepassing op de langere termijn überhaupt mogelijk te maken. In het opzetten van pilots en experimenten speelt transitie management, zoals eerder beschreven, een belangrijke rol evenals de inzet van de lokale netbeheerder.

Focus op het ‘doen’ via pilotprojecten en experimenten

Om het economisch perspectief van waterstof op termijn te kunnen benutten en een geleidelijke introductie mogelijk te maken zouden wij graag extra focus zien op het concretiseren (‘doen’) middels gerichte pilotprojecten en experimenten. Hiermee wordt de duurzame waterstofketen op gang gebracht, waarbij de inzet van bestaande infrastructuur een belangrijke rol speelt. Ook publiek-private samenwerking en handelingsperspectief voor de toekomst is hierbij nadrukkelijk van belang. In 2020 starten wij i.s.m. partners met experimenten op EnTranCe¹ over hoe bestaande aardgasleidingen zich houden wanneer hier langdurig waterstof doorheen stroomt en welke veiligheids- en beheersmaatregelen benodigd zijn. Veiligheid staat hierin in alle opzichten voorop.

In de kabinetsbrief wordt de pilot Hoogeveen genoemd, als voorbeeld voor een waterstofdemonstratieproject in de bebouwde omgeving. Ruimte voor dergelijke innovatieve samenwerkingsverbanden in pilotverband is cruciaal voor de praktische uitvoerbaarheid en (onderzoek naar) een nieuwe marktordening. In Hoogeveen wordt straks onder andere samengewerkt tussen de gemeente, een regionale – en landelijke netbeheerder, bedrijven, bewonersorganisaties en een regionale energieleverancier (coöperatie). Op korte termijn moeten we ons hierbij realiseren dat waterstof in de bebouwde omgeving duur is t.o.v. ons huidige energiesysteem en dat de bewoners daarvan niet de dupe mogen worden. Dit vraagt om, net als bij andere duurzame energievormen, gerichte ondersteuning.

¹ <https://www.groenewaterstofbooster.nl/>

Versneld concretiseren van het nieuwe economisch perspectief

Voor regio's die voortbouwen op de huidige assets, kennis en kunde vanuit aardgas is zicht op nieuw economisch perspectief belangrijk. Hier liggen kansen in de transitie van de lokale arbeidsmarkt en bedrijven, met als voorbeeld de contouren geschetst in Drenthe 4.0². Verder ligt in de uitvoering van de 'Hydrogen valley' van Europa een unieke mogelijkheid lokale energiestrategieën te koppelen aan economische kansen die reproduceerbaar zijn naar andere regio's.

Meerwaarde power-to-gas voor plattelandsgemeenten

De meerwaarde van herinzet van aanwezige gasassets in plattelandsgemeenten heeft aandacht nodig, specifiek waar aardgas is gewonnen. De inzet van deze assets kan een cruciale rol spelen om dunbevolkte gebieden blijvend van betaalbare warmte te voorzien en bovenal duurzame opwek te faciliteren. In combinatie met de agro-sector kunnen pilot worden ontwikkeld om de mogelijkheden van dure verzwaring van relatief uitgerekte elektriciteitsnetten te voorkomen.

Optimale inzet assets en de kennis en kunde van netbeheerders

Het is een logische gedachte dat netbeheerders een duidelijke rol krijgen in de waterstofketen vanwege de vergelijkbaarheid vanuit de gasfunctie. Het publiek belang, de kennis en ervaring en de beschikbaarheid van assets maakt de netbeheerders een belangrijke schakel in de waterstofketen. Hiervoor zou waterstof onder de definitie van 'gas' moeten vallen in de Gaswet, zodat de regionale netbeheerders aan de slag mogen met waterstof in de bebouwde omgeving.

Gasinfrastructuur in systeemintegratie

Naast de inzet op gasinfrastructuur is systeemintegratie van belang en zal in de locatiekeuze voor conversie en opslag de netbeheerder minimaal inspraak moeten hebben. Met als uitgangspunt om investeringen in de uitbreiding van elektriciteitsinfrastructuur te besparen en om efficiënt bijmengen in het gasnet te faciliteren.

² [Provincie Drenthe_pager Drenthe4_0](#)